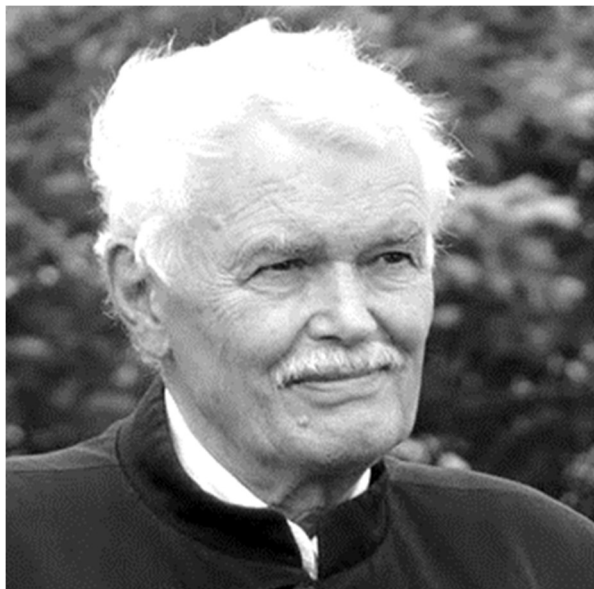

*Prof. Dr. ANDRÁSFALVY BERTALAN**Történelem a hagyományban*

Prof. Dr. Andrásfalvy Bertalan (Forrás: mandiner.hu)

A történelem az élet tanítómestere, állítja egy régi latin mondás: *historia magister vitae*. Pontosítanunk kell, mit értünk történelmen. Az emberek egy nagyobb, külön nyelve és műveltsége alapján elkülönülő egységének, a népnek, a nemzetnek saját múltjáról kialakított emlékezete, tudata nem mindig egyezik azzal, amit ennek a népnek, nemzetnek a történetéről leírtak, esetenként tudományként az iskolában tanítanak. A történelmi tudat, az egyes emberben egy néphez, nemzethez való tartozás vállalása, sorsával való azonosulása, érzelmi, akarati döntése, nem egyszerűen ismeret. Ennek az összetartozás-tudatnak erősítésére kell feltárni a múltat minél teljesebben, kiemelve egyesek nagy tetteit, hősiességét, helytállását, dicsőségét, úgy, hogy ezek lelkesítsenek, de az elkövetett hibákra is figyelmeztessenek. Ezt a történelmi tudatot, az összetartozás büszke vállalását a múltban, az írásbeliség és iskolázás megjelenése előtt, a népek a művészet erejével, hősdalokban és mondákban tanulták meg, évszázadokon és akár évezredek is át. Minden nagy tethez, műhöz, tuda-

mányos, technikai vagy művészi teljesítményhez nemcsak rendkívül sok ismeret, racionális tudás kellett, hanem mindenekelőtt egy elszántság, akarati-érzelmi döntés, mellyel az alkotó, teremtő ember legyőzi a nehézségeket, az akadályokat, félelmeit, de elsősorban a maga fáradtságát, nyugalomra, kényelemre, megalkuvásra vagy csak pihenésre hajló önmagát. Áldozatvállalás nélkül hiábavaló a tehetség, tudás és véletlen szerencse.

A történelem-tudomány és oktatás nem feledkezhet meg erről a feladatáról, arról, hogy megerősítse az egyének nemzeti összetartozás tudatát, hogy „magyarnak lenni büszke gyönyörűség”, amint Bakay Kornél barátom is ezt a címet adta könyvének. Szinte hallom már egyesek felhördülését a tudomány tárgyilagossága, objektivitása védelmében. Igen, éppen erről van szó. A magyar történelem néhány fontos fordulópontjával kapcsolatban éppen ezt az objektivitást, az igazsághoz hű teljesség leírását hiányolom történelmünk kézi-és tankönyveiben, és éppen ezért sérül a tárgyilagossága ezeknek a műveknek. A következőkben nem idézek szó szerint műveket, de kiemelek néhány eseményt történelmünkéből, melyről a történelmi kézikönyvek és tankönyvek nem a megkívánható teljességgel tudósítanak, tanítanak, így nem is lelkesíthetnek, sőt, inkább kiábrándítanak, gyengítik egy néphez, nemzethez tartozás büszke vállalását.

Például a Honfoglalásról, és a honfoglaló magyarok műveltségéről szóló kézikönyveink és tankönyveink még mindig arról írnak, hogy eleink legyőzött népeken élösködő, zsákmányoló, pogány nomádok voltak, akik csak itt, a Kárpát-medencében, a kereszténység felvételével párhuzamosan tanulták meg a földmű-

velést és a letelepült, kulturált életmódot. Kereszténységünket is annak köszönhetjük, hogy Szent István politikai tehetségével felismerte azt, hogy pogány népként nem maradhatunk meg itt, Európában, mert a keresztények összefognak és mi a hunok és avarok sorsára jutunk. Ezért „karddal és keresztel”, vagyis erőszakkal megtérítette a magyarokat, elsősorban bajor papok segítségével. Ezt erősítik szépirodalmi művek is. Sík Sándor Szent Istvánról szóló drámájában a király nehéz vívódás után dönt arról, hogy népe megmentése érdekében kegyetlenül fellép a pogányok ellen.

Kereszténységünk felvétele tehát taktikai lépés volt, hogy elkerüljük Európa haragját? A németeknek köszönhetjük (aztán a Habsburgoknak) kereszténységünket és európai kultúránkat? A tudomány, a régészet és nyelvészet által feltárt és közzétett tények bizonyítják, hogy honfoglalók fejlett földműves, gyümölcs- és szőlészeti ismeretekkel, kiterjedt szántókkal rendelkeztek, és a honfoglalás kori sírokban, bronzból és ezüsből formált kereszteteket találtak, s ezeket a Történeti Múzeum kiállításán 1995-ben sokan láthatták is.

Mindez említést sem kap a kézi és tanácskönyvekben! Nem térnek ki arra sem a történelmi tudatunkat formáló könyvek, hogy Szent István törvényei és alkotmányának is beillő, fiának írt intelmei, de legfőképpen a király tettei, magatartása például Konrád vezetésével betört ellenségeivel szemben, messze emberibbek, keresztényibbek voltak, mint az akkori és az azt követő kor európai gyakorlatában bárhol. Utána is, Magyarországon nem pusztított ezeket az inkvizíció, a vallásháborúk véres leszámolásai ismeretlenek voltak, nem volt itt Szent Bertalan éjszakája, zsidó- és cigány-üldözés. A különféle felekezetek, kisebbségek és nyelvek jól megfértek egymás mellett történelmünk egész során. Magyaroktól tanulták meg a kengyel használatát, a bőr timsós kikészítését, a könnyű lovas kocsi használatát, híresek voltak a magyar ötvösök

és a magyar ruházat is alakította az európai divatot.

Említést sem kap az, hogy Magyarországot tartották halban és gyümölcsben leggazdagabb országnak Európában, s ez a folyók árterének sajátos, a természettel való együttműködésnek is nevezhető használatának volt köszönhető. Nagy becsben álltak a magyar lovak és hús marhák, a borok, a dunai halak, különféle gyümölcsök, melyek oltógallyai fejedelmi ajándékokként terjedtek el.

1456 jelentősége felmérhetetlen. II. Mohamed szultán Konstantinápoly elfoglalása után Buda, Bécs, Róma, vagyis egész Európa meghódítására felkészült hatalmas hadsereggel indult meg Nyugat felé, de Nándorfehérvár megállította. A legalább százötven, kétszáz ezer katonából álló, hadihajókkal és több száz ágyúval felszerelt hadsereggel szemben nem volt esélye a nemesi, banderiális magyar hadseregnek, jól látta ezt a harcban tapasztalt, hős hadvezér, Hunyadi János. Egyetértésben a pápával, kereszties háborút hirdetett, a jobbágynépet szólította felkelésre. Rövid idő alatt több mint száz ezer jobbágy gyűlt össze, legtöbbször kardja, puskája, lova sem volt, legfeljebb kardja, parittyája, de lelkesen készültek az ország megvédésére. Ez a népi hadsereg, igen nagy emberáldozattal, de elszántan megfutamította az akkori világ legnagyobb, tapasztalt és gyakorolt hadseregét, s ezért szólnak azóta Európa-szerte délben a harangok. Több mint ötven évre visszavetette ez a török hódítást.

1514-ben újra ott állt a török Nándorfehérvár alatt. Az országért felelősséget érző urak tudták, hogy az amúgy is pártoskodással megosztott nemesi hadsereg tehetetlen a törökkel szemben, ezért újra kereszties hadjáratot hirdetett. A nép feledve uraik önző, kegyetlen hatalmaskodásait, a hazáért újra kész volt meghalni. Rövid idő alatt a keresztiesek száma meghaladta a száz ezret, de az urak megijedtek. Ki fogja elvégezni az aratást, s ha fegyver

lesz a kezükben, nem fognak e bosszút állni kegyetlenkedő uraikon?

Voltak, akik eleve ellenezték a népfelkelést, s most erőszakkal megakadályozták jobbagyaik csatlakozását a sereghez. Egyre több úr lépett fel kegyetlenül a keresztések ellen. Voltak, akiket megvertek, megszegyenítve megcsónkítottak, majd megakadályozták az összegyűlt seregek ellátását, élelmezését. Egyre többször került sor összecsapásra, kényszerű élelemszerzésre, majd Bakócz felszólította az összegyűlteket a hazatérésre. Dózsa György, akit még Bakócz nevezett ki a sereg vezérévé, ellenállt s tovább haladt Dél felé, legyőzte az őt megállítani akaró Báthori István seregét. Ekkor a főúri párt vezetői megnyerték maguknak a szerb despotát, aki szintén a török ellen készült Dózsa seregével szövetségben, és rábírták arra, hogy támadja meg Dózsa táborát Hájszentlőrincen. Végül Temesvár alatt legyőzték Dózsát és kivégezték őt vezértársával együtt. Karnyújtásra volt már egy második nándorfehérvári győzelem, amit megakadályozott néhány rövidlátó, önző nagyúr.

Mindezt tárgyilagosan megírva olvashatjuk a Szilágyi Sándor szerkesztette, és 1896-ban megjelent tízkötetes *A magyar nemzet története* című munkájában.

Ugyanakkor az iskolai történelem-tan-könyvben már csak ez állt: „A törökök elleni kereszties hadjárat indítása végett parasztok- s kalandorokból álló csapatok gyülekeztek Pestre, Kalocsára s más városokba, és Dózsa György vezérlete alatt egyesültek. De a keresztések királyuknak kiáltották ki Dózsát s az urakat (földbirtokosokat) támadták meg, raboltak, gyilkoltak s már Temesvárt vették ostrom alá, midőn Zapolya János erdélyi vajda megverte őket. Dózsa több társával együtt kivégeztetett.” Érdemes megjegyezni e tan-könyv adatait. „Első oktatás a magyarok történetében. Kérdések- és feleletekben.

Írta: Kuttner Sándor. Sajtó alá készítette Mayer Miksa Tizennegyedik javított kiadás,

Budapest, 1883. Lampel Róbert könyvkiadása.(Wodianer F.)” A tankönyv belső oldalán még egy magyarázatból részletek: „A Kuttner-féle iskolai könyvek nagy elterjedésnek örvendenek, e közkézen forgó iskolai könyvek lehető tökéletesítésére törekedtem.”

A ma középiskolákban használatos történelem-tankönyv lényegében ezt ismétli, nem ír semmit sem a nemesség felelősségéről. Tehát a magyar ifjúság éppen a tanulságot, a lényegyet nem tudta meg Dózsa György vezette kényszerű felkelésről, így a történelem nem lehet sem tanító-mester sem lelkesítő példa.

Még szomorúbb, ami ezt követte. Werbőczy István megírta híres Hármaskönyvét, melyben kijelenti, hogy a honfoglaló magyarok utódai a nemesek. Ez a magyarság, mintegy 4 százalékát kitevő réteg, kiváltságait 1848-ig őrizte, hangoztatta és a megvetett, a nemzetből is kizárt jobbagyságtól mindenképpen megkülönböztette magát.

A 19. század vezető történészei tovább hangsúlyozták: A pór nép, a nem nemesek, a honfoglaló magyarok által legyőzött, rabszolgaságra vetett népek utódai, akiket Kálmán király a rabszolgaságból a jobbagyságra emelt. Pedig Mátyás idejében még a királyi udvar is a nép, a parasztok nyelvén hallgatta történelmi tudatát erősítő hősdalokat tudósítanak az olasz humanisták.

A magyar jobbagy nem állt olyan személyi függésben urától, mint Európa többi részén, de ezután egyre mélyült a társadalmi és műveltségbeli szakadék. Berzsenyi Dániel és Arany János, hogy csak e két költőt említsem, egyaránt nagy veszedelmet lát e megosztottságban, és felszámolásában bizakodik.

Széchenyi István is ezért „egyedül heterogén” nemzetnek nevezi a magyarságot, Kodály Zoltán is Janus-, vagyis kétarcúnak tartja a magyar kultúrát, melyben a népi kultúrától, amit keletinek nevez, elszakadt az iskolázott felső osztályok európai, nyugati kultúrája.

“A magyar kultúra örök harc a hagyomány és a nyugati kultúra között. Béke csak úgy lehet, ha a népkultúra nő fel magas kultúrává, saját törvényei szerint, Európától csak azt veszi át, ami erre kell, s ezt is szervesen magába olvasztja. Elérhetjük-e? Janus arcunk lehet-e valaha egyakarátú, magával egyes lélek arca? Össze tudjuk-e fogni e távoli világokat?”

Tudunk-e Európa és Ázsia kultúrája közt nem ide-oda hánykolódó komp lenni, hanem híd, s talán mindkettővel összefüggő szárazföld? Feladatnak elég volna újabb ezer évre!”
- írta Kodály 1939-ben.

Ez a kulturális hasadás sajnos társadalmi is, elveszett belőle az egy nemzethez való tartozás, a szolidaritás élménye, kötelező, büszke tudata.

Még elgondolkoztatóbb a török hódoltság korának bemutatása. Alig esik szó a magyar nép állandó, magára hagyott küzdelméről, mai szót használva, partizánharcáról a törökkel, a tatárokkal és martalóc rácokkal, akik számára a legértékesebb zsákmány a magyar gyermek volt, akit jó pénzért adtak el a Balkán rabszolgapiacain. A rácok tömegesen települtek be a hódolt területekre a 16. század közepétől, ezért írhatták a szerb történészek: a szerb nemzet legnagyobb kiterjedését a töröknek köszönheti, mert szárnyai alatt nemcsak az Alföld felét foglalták el telepeikkel, hanem azontúl is, minden nagyobb török kézre került város külvárosait is megszállták, Esztergomtól, Budától kezdve Miskolcig. A Vasvári Béke a magyarokat számos végvár török kézre adására kényszerítette, holott lényegében a háborút Montecuccoli, a Habsburg birodalomnak nyerte meg. Ezt több európai ország követe is szóvá tette a Bécsi Udvarnak, ahol azt választák, hogy ez a magyarok féken tartása miatt volt, mert csak a törököktől való félelmük tartja őket a császár oldalán. Ezért nagy elégedetlenség tört ki a magyar vezérek körében is. Lipót a protestálók fejét vette (Wesselényi-

összeesküvés) és a protestánsok kegyetlen üldözésével tetézte gátlatát. Ekkor a végvári kapitányok és vitézek a budai pasát megkeresték és fegyverszünetet ajánlottak fel neki, hogy a Habsburgok ellen fordulhassanak. A budai pasa értesülve a magyarok szándékáról, azonnal futárt küldött Bécsbe és figyelmeztette a császáriakat, hogy „vasas németekkel rakják meg Kassát, mert a magyarok készülődnek a császár ellen.” Bécs jobban félt a magyaroktól, mint a töröktől, a török jobban félt a magyaroktól, mint a Habsburg Birodalomtól. Ennek a ténynek fényében kell látnunk, értelmeznünk a török hódoltság korát.

De arról szinte végkép hallgatnak a kézikönyvek és tankönyvek, hogy a török félhold hanyatlásakor Csernovics Arzén titkos tárgyalásokat kezdett Lipót császárral arról, hogyha a szerbek átállnak a török oldaláról a császár oldalára, ugyanazokat a kiváltságokat kapják meg Lipóttól, mint amit a töröktől kaptak, a magyarokkal szemben. Lipót ezt megígérte és azt is, hogyha a szerbek török ellenes felkelése nem sikerülne, Magyarország déli részét a rácoknak adja, hogy így együtt harcolhassanak a közös ősellenség, a magyarok ellen.

Tudjuk, hogy Körösi leverte a szerb felkelést és Csernovics Arzén híveivel megkapta a Duna mentén többek közt Ráckevét, Szentendrét és környékét. A Rákóczi Ferenc vezette szabadságharcot Bécs a már török időkben felköltözött és az így Csernovics Arzén ipeki pátriárkával feljött rácsággal tudta csak leverni. A dunántúli rácság megtámadta a magyar falvakat és ezzel szinte szétzilálta a kuruc hadsereget, mert a férfiak családjaik védelmére hazasiettek. A rácok ezekben a harcokban menekültek a Dráván túlra. Tolna, Somogy és Baranya rác martalócai számára a katolikus magyar templomok arany, ezüst kegytárgyai, bronz harangjai mellett a magyar gyermek a legértékesebb kincs, amit magukkal vittek. Erről számolt be Johann Kollareck, aki császári biztosként járta végig a rác kapitányokat, hogy

hazugsággal is rábeszélje őket a kurucokat támogató magyar falvak megtámadására. (Azt hazudta, hogy Rákóczi megesküdt, hogy minden rácot kiírt az országból.)

A kurucok Pécsét is elfoglalták 1704-ben, de azt feladni kényszerültek a császári és a határvidékről felvezetett szerb csapatok túlerejével szemben, de a „rácjárások” megtorlására utána is a Dél-Dunántúlra becsapó kuruc lovasság bosszújától félve a rácok elmenekültek.

A pécsi és szekszárdi levéltár mindezt idáig alig ismert óriási, a paraszti életre, törökökkel szembeni ellenállásra is rávilágító anyaga egyértelműen bizonyítja, hogy a Schwábische Türkei helyén, Tolna és Baranya megyében, egykor Magyarország legműveltebb, leggazdagabb magyarlakta vidékén, először a 16. és 17. században rácok, aztán a 18. században németek találtak otthont. A magyarok emlékét többnyire csak az Árpád-kori falu nevek őrizték meg. A 18. századi levéltári anyagban és a szájhagyományban is sok adatot találunk arra, miként küzdött magára hagyottan is a hódoltság magyar népe a török és velük szövetséges rác martalócok ellen. Például határperekben említett hajdúk tulajdonképpen e kor partizánjai voltak, akik időnként fegyvert fogtak kisebb török vagy rác csapatokkal szemben, vagy ellenálltak, amikor azok fosztogatni kezdték falujukat.

A fiatal emberek gyakran megszöktek török hódoltsági falvaikból és beálltak a végvári vitézek és hajdúk közé, hogy harcolhassanak a török ellen. Arra is vannak írásos források, hogy a 18. század végén, a 19. század elején a Habsburg hadseregbe erőszakkal besorozott katonák ismételen is megszöktek abból, és ha elfogták őket, elítélésükkor, az utolsó szó jogán csak ennyit mondtak: de akkor sem fogom a császárt szolgálni.

Az írástudatlan, egyszerű parasztleányeknek ez a magyarságtudata, kemény, elvi magatartása ma is kivívja csodálatunkat.

Részletes, tudományos kutatások mutatják be történelmi szakirodalmunkban, hogyan született meg a 18. század második felében a magyarországi, majorsági nagybirtok, Európa egyik legtorzabb birtokszerkezete, az 1767-es úrbéri törvény alapján. (Például ifj. Barta János munkája Magyarország agrártörténetében Bp. 1996.) Ez ugyanis lehetőséget biztosított a földesuraknak arra, hogy a jobbágyok, jobbágytelkekre fel nem osztott, közös használatú erdeit, legelőit kisajátíthassák. A jobbágytelkek szántóföldjeit ugyanis a törvény Magyarországon szigorúan védte. E század közepén a legfejlettebbnek számító uradalmakban sem volt a majorsági föld több, mint a szántók 2-6%-a, a század végére már azonban sok megyében meghaladta a 40%-ot is, miközben az erdők 90%-a, a rétek 30-50%-a számított saját kezelésű földesúri földnek.

Így vált érdekeltté a nagybirtokos osztály a vízrendezésekben is. Az árterek, mivel szántóföldi művelésre a víz miatt alkalmatlanok voltak, a jobbágyok közös használatában maradtak, de itt igen sokféle haszonvételre volt mód. Halászat, állattartás, különösen a teletetés, melyhez takarmányt sem kellett felhalmozniuk, gyümölcstermelés, méhészkedés, széna-, gyékény-, nád- és vesszővágás, a teletető szállások vízmentes szintjén kertészkedés, (csaknem minden híresebb paprika- és káposztatermő tájunk az árterületeken található: Szeged, Bogyiszló, Cece, Kalocsa, Baja stb.)

Az 1767-es úrbéri törvény éppen azokon a tájakon, ahol a nép nem elsősorban szántóföldből élt, hanem az árterek sokoldalú haszonvételéből, az elkülönítés, és a törvény elhúzódoó végrehajtása végzetes következménnyel járt; a gazdag, változatos természeti környezetétől elszakított, művelt és kiemelkedő népművészettel rendelkező népesség kegyetlen öngyilkossággal, egykézéssel válaszolt. (Például csak a Dél-Dunántúlról, Ormánság, Sárköz, Drávaszög, Belső-Somogy.)

Történelmi kézikönyveink és tankönyveink alakította történelmi tudatunkban a 18. század végén megkezdett és zömében a 19. század közepén végrehajtott vízrendezéseket és folyamszabályozásokat úgy tartjuk számon, mint „második honfoglalást”, mely az Alföldön mintegy harmadával megnövelte a szántóterületek mértékét. Nem idézik a rendezéssel életterüket elvesztett parasztok könyörgő leveleit, melyekben előre látják sorsukat, sem a hazai és külföldi szakemberek figyelmeztetéseit. Például Heinrich Ditz, egy bajor mezőgazdasági szakember, 1867-ben megjelent könyvében kiemeli, hogy a magyarok csak az ármentesített területek nagyságát emlegetik, de azt nem, hogy mit rontottak el ezzel. Magyarország a végtelen ellentétek országa - jegyzi még meg - óriási hercegi nagybirtokok és sok százezer nyomorgó paraszt, egyszer árvíz, azután a mentett területen pusztító aszály. Ma már egyre többen látják be, hogy az akkor megkezdett árvízvédelem befejezhetetlen, állandó és költséges védekezésre szorít ma is minket.

A lerövidített folyómedrek elmélyültek, mégis árvizek miatt minden évben emelni kell töltéseinket, mert a hullámtér feltöltődésével állandóan csökken a gátak közti, a víz levezetését biztosító tér, miközben többmillió energiaköltséggel kell a belvizeket, a befolyó kisebb patakok vizét és a gátakon kívül lehullott csapadékot a gátak fölött a folyóba emelni. Végül minden esztendőben fenyeget a gátszakadása templomtornyok magasságában lesiető víz kizúdulása, mely eddig soha el nem öntött területeken is pusztíthat így. Mindeközben csökken a talajvíz a Duna-Tisza közén és Tiszántúl is.

Nem szorul tehát magyarázatra, kiknek az érdekében történt a vízrendezés és folyószabályozás. És akkor még nem szóltam arról, hogy a magyar társadalom ilyen módon való megosztásának politikai következményének tartatom a megbukott 1848-as forradalmat, Trianont és második világháborús sorsunkat,

végző soron mai megosztottságunk gyökereit is.

Minderről hallgatnak a történelmi tudatot alakító könyvek.

És nem szólnak például az 1871-ben hozott ún. Erdélyi arányosítási törvényről sem, mely az 1767-es törvény szellemében tette lehetővé a nagybirtokos uraknak az addig közösen használt székely havasok kisajátítását. Mint 1767-ben, itt is a megművelt szántóföldek nagyságához arányosították a felosztott közös, havasi erdőket, legelőket, amiből egy-két holdat kapott, amit meg sem tudott közelíteni egy nap alatt. Ez a gyilkos arányosítási törvény súlyosan érintette a székely kisbirtokosokat és nagy, kivándorlási hullámot indított meg, melyről a korabeli, helyi újságok is megdöbbentő tudósításokat közöltek. Az eladósodott székely ember feje felett a magyar bank elérvezte házáat, majd a csendőrök szuronnal kihajtották a házból az asszonyt gyermekeivel, akik kis motyójukat egy tehénke hátára csapva megindultak át a hegyeken Moldvába. „Ha a székelyek kivándorolnak, Erdély el fog veszni!” - írta Simon Péter, egy sepsiszentgyörgyi tanárember 1904-ben, József főhercegnek címzett könyörgő röpiratában. (1871-ben alakították meg az erdélyi románok és a bukaresti értelmiség Albina Bankját, mely minden románnak kamat nélküli kölcsönt adott, ha Erdélyben ingatlant kívánt vásárolni.)

A bemutatott néhány példában közös az, hogy a történelmi tudatot alakító kézi- és tankönyvek elhallgatják az országot vezető uraknak felelősségét, nem szólnak a magyar nép műveltségéről és azzal összefüggő történelmi magatartásáról sem. Így nem szólnak arról sem, hogy a magyar nemzet legfényesebb, legnagyobb győzelmeit csak a legszélesebb összefogással, a köznép erejével és erényeivel vívhatta ki.

Ez a „hivatalos” kézi- és tankönyvi történelem a szűk, vezető réteg szempontjából értékelni múltunkat, és nem mutat rá arra sem, hogy minden vereségünk oka ennek a szűkebb vezető rétegnek belső széthúzásán túl az, hogy az urak csak maguk érdekét nézve megfigyeltek a nemzet egészének, a népnek, a többségnek javáról. Muhi, Mohács, Világos, Trianon és szovjet-gyarmati sorsunk egyaránt a nemzet megosztottságára, a szűk vezető réteg rövidlátó, önzésére vezethető vissza. Mint hagyták cserben IV. Bélát a hatalmaskodó, egymással háborúzó urak, mik voltak Mohács előzményei, mit írt maga Kossuth Lajos a szabadságharc bukásának okairól. Minderről van már olvasható történelmi irodalmunk, és bőszegesen arról is, miként kötöttük 1867-ben szerződésünket a Habsburg Birodalomhoz, miközben az mindent elkövetett meggyengítésünkre, s a társadalmi reformok megakadályozásával és a Habsburg-német érdekeket elvtelenül kiszolgálva, mint biztosította hatalmát egy szűk, „elkorcsosodott arisztokrácia” (ezek Széchenyi István szavai).

Ezeknek az igazságoknak kimondása egyáltalán nem azt jelenti, hogy „bűnös” nemzet vagyunk, sokkal inkább azt, hogy van, amire büszkék lehetünk, és hogy ha összefogunk, egy akaratra jutunk, legyőzhetetlenek lehetünk. Összefogás, kemény akarat a közelmúltban is csodálatra méltót alkotott.

A trianoni határokra Balassagyarmat, Sopron és két kis falu a Nyugat-Dunántúlon, Kerca és Szomor azt mondta a Világ győztes hatalmaival szemben, hogy nem. Ma Balassagyarmat, Sopron és Kerca-Szomor - magyar. 1956-ban Budapesten dőlt meg a Szovjetunió világhatalma. Nándorfehérvár után a legnagyobb, amit ez a nemzet Európának, a Világnak adott.

Lehet, és kell még olyan történelmet írni, melyért a fiatalok is lelkesedni tudnak, nem másként, csak az igazság teljes leírásával. Ha történelmi tudatunk a lényeg ismeretére épül, újra a hősdalok szellemében és erejéből, akkor megmaradunk.

Székelyi aranykincs (Tibold László fotója)